

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stammnummer E 81

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

Nr 27-28. Stockholm den 4 Juli 1912. 5:e årg.

<p>Prenumerationspris: $\frac{3}{4}$ år .. kr. 4: 50 $\frac{1}{2}$ år .. kr. 2: 50 $\frac{3}{4}$ 3: 50 $\frac{1}{4}$ 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11-12. Sthlm 1912, F. Englund's Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: - Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annonns bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	---	---	--	---

Till Sigrid Leijonhufvuds femtioårsdag.

Sigrid Leijonhufvud föddes i Stockholm den 5 juli 1862. Föräldrarna voro sedermera öfversten baron Axel Hjalmar Leijonhufvud och grefvinnan Ebba Sparre. Hennes barndom tillbringades i hufvudstaden och under privatläsning, på somrarna afbruten af vistelsen på morfaderns, riksmarskalken greve G. A. Sparres egendom Sköndal vid Drevviken. I hans rikhaltiga bibliotek plockade hon med förkärlek åt sig svensk klassisk poesi och Fredrika Bremers romaner, och hans genealogiska forskning och djupa bildningsintresse i allmänhet påverkade henne starkt. Det var också morfadern, som understödde hennes önskan att taga det på den tiden och särskildt inom en konservativ, högadlig familj säkerligen mycket radikala steget att taga studentexamen och studera i Uppsala. Hennes skoltid inskränkte sig till två år på gymnasium i Lyceum för flickor, afslutade med studentexamen 1883. Efter ett par års lärarinnetid i Stockholm kom hon 1885 till Uppsala, där hon tog fil. kand.-examen 1888, och var sedan åter lärarinna, först vid Anna Sandströms skola och sedan vid Åhllinska skolan under många år, 1892-1909, däraf hon större delen af tiden undervisade i latin på gymnasium.

Det kom detta arbete väl till pass att hon 1898 fick ett par månaders studievistelse i Italien; hennes rika kultur- och konsthistoriska vetande kunde ge mången läskande notis efter grammatikpluggets ound-

vikliga torrhet och ingaf på samma gång lärjungarna en hälsosam aktning för lärarinnans kunskaper. Sigrid Leijonhufvud har en alltför ingrodd blyghet för att kunna bli talare, och som hon tog med sig denna blyghet äfven till lektionerna, dröjde det ofta, innan hennes elever riktigt upptäckte henne. De mera begåfvade gjorde det dock snart, och för många af dem blef det ett minne för lifvet att ha läst latin för henne, som har renässansmannens öga för den romerska retorikens ståtlighet och något af romarens egen känsla för *virtus*, romarandan, dygden i detta ords allra manligaste bemärkelse. Inte minst lärde man känna "dygden" i form af arbetsflit, ty fröken Leijonhufvud fordrade mycket och berömde sällan, hvilket gjorde ett beröm från henne desto mera effektivt. Men inte bara för hennes lärjungar utan också för henne själf har hennes lärargärning varit af betydelse. Äfven om den hvarken varit den enda eller den väsentligaste af hennes vidsträckta verksamhet, har den dock haft inflytande på andra områden däraf, icke minst på hennes skriftställarskap. Att ha undervisat inverkar alltid förmånligt på stilens popularitet, och Sigrid Leijonhufvuds stil har i det afseendet företett en stark utveckling: som en god profbit härvidlag kan nämnas hennes lilla uppsats om Anna Maria Lenngren (i Heimdals folkskrifter 1905).

Efter att tidigt ha sysslat med bibliografi och redan 1893 tillsammans med Sigrid Brithelli ha utgifvit en dylik, "Kvinnan inom svenska litteraturen", öfvertog Sigrid Leijonhufvud 1901 den befattning hon ännu innehar, bibliotekarietjänsten vid Vitterhets-, Historie- och Antikvitetsakademien. Hennes ämbetslokaler äro belägna i Nationalmuseum, och sysslan ger anledning till samarbete med dess tjänstemän, främst riksantikvarien, och har gifvit henne en vidsträckt kännedom om arkeologi och medeltidsforskning. Den som skrifver detta kan för öfrigt bäst intyga hur nitiskt hon ställer sitt rika historiska vetande till andra forskares tjänst, drifven af den äkta själf-försakande arkivarie-anda, som inte frågar efter om hon själf eller andra får fullfölja och bearbeta de vetenskapliga upptäckter hon ensam gjort.

Första gången Sigrid Leijonhufvud fick ägna sig åt forskningsarbete var då hon 1896 tillsammans med sin faster Sophie Adlersparre (Esselde), den svenska kvinnorörelsens första erkända ledare, utgaf den stora Fredrika Bremer-biografien, hvarvid brorsdottern ensam fick lägga sista hand. Ur fasterns litterära kvarlåtenskap har hon sedermera (1910) också utgifvit "Ernst Ahlgren och Esselde. En brevväxling", som i vissa punkter kompletterar den då nyligen utkomna andra upplagan af Ernst Ahlgrens bref och anteckningar. Hennes första fullt själfständiga arbete var däremot essay-samlingen "Ur svenska herrgårdsarkiv", (1902) studier ur 1600- och 1700-talens personhistoria, där särskildt teckningen af den landsflyktige katoliken Nils Bjelke, som slutade som romersk senator, men ensam och olycklig, røjde både

berättarförmåga och psykologisk blick, d. v. s. just de egenskaper som i förening med vederhäftig forskning bilda den framstående personhistorikern. En historielärare kan för öfrigt intyga hur begärligt både dessa skisser och deras bilagor mottagas på gymnasialstadiet som extraläsning, när man har tid att ha roligt och "läsa Brevés historia", som en skolpojke en gång uttryckte sig.

Trots de dubbla befattningarna af latinlärare och bibliotekarie, som upptogo Sigrid Leijonhufvuds alla förmiddagar från 8 till 4 under nära åtta år, hann hon ändå 1908 med en ny publikation, "Agneta Horns lefverne", som hon försett med inledning, afslutning och anmärkningar på grundvalen af vidlyftig forskning. Manuskriptet till denna originella och utomordentligt roande själfbiografi af Axel Oxenstjernas dotterdotter och Gustaf Horns dotter var ett arf från Ellen Fries, som upptäckt det på Uppsala universitetsbibliotek redan på 80-talet, men under dåtidens absoluta okunnighet om memoarers värde som bokhandelsspekulation inte lyckats få förläggare därtill. Behovvet af en andra upplaga af Agneta Horn redan 1910 vittnar lyckligt om andra tider och bättre förstånd hos både förläggare och allmänhet. Och om ett sällsynt erkännande från fackmäns sida vittnade (1908) kallelsen till Kungl. Samfundet för utgifvande af handskrifter till Skandinavien historia, där före henne Ellen Fries varit den enda kvinnliga ledamoten.

När så Sigrid Leijonhufvud ändtligen 1909 fått sina mornar fria från lektioner och sina kvällar från skrifböcker, kastade hon sin outtröttliga arbetsifver och forskarintresse in på det som hittills är hennes standard work, »Erik Sparre och Stina Lillie. Skildringar ur bref från karolinska tiden». Boken utkom till julen 1911, och de enbart lofordande anmälningarna ha vi väl ännu i färskt minne, liksom mer än en af oss säkerligen efter slutad läsning kände liksom vid skilsmässan från en gammal vän. Under tecknad har både här och på annat håll ur andra synpunkter yttrat sig om arbetet; här vill jag endast tillägga, att det är det första af Sigrid Leijonhufvud utgifna arbete, där man verkligt skymtar något af hennes innersta jag och finner hvad hennes vänner redan för länge sedan med stolthet och tacksamhet vetat: att det äfven ur konstnärssynpunkt lindrigt taladt är en *connaissance à faire*. Den som, likt Sigrid Leijonhufvud, råkat få en skalds alla egenskaper utan den förmåga att begå indiskretioner som nästan tillhör skaldeyrket, kan möjligen i denna existensform undandraga sig att i sitt författarskap »betala med sin egen person». Men i sin historie-skrifning kan hon ändå aldrig helt slippa undan att i skildringen af andra personligheter afslöja sig som skald, och jag förutser, att hon i någon kommande reinkarnation blir straffad med att nödgas utgifva »bikter».

I alla händelser har vår fattiga svenska person-

Juvel-, Guld- & Emaljarbeten.
DAVID ANDERSEN & Comp.
 Hofjuvelerare.
 4 Fredsgatan 4.

Arbeta för Dagny
 genom att gynna dess annonsörer

historia att ytterligare af henne vänta sig skatter, både dem hon nedlägger i sitt författarskap och dem hennes biografer en gång rikligen skola få samla ur hennes eget lif, som anspråkslöshet och aristokratisk reservation ännu beslöjar. Så mycket veta dock de som stå henne nära, att hennes sjäslif utgör en sällsynt ogrumlad enhet af längtan efter skönhet och sanning.

Lydia Wahlström.

Från världens rösträttsfält.

Det har förefallit mig som om det för Dagnys läsare kunde vara af intresse att delvis in extenso få höra Mrs Ida Husted Harpers brev till Jus Suffragii af den 15 innevarande juni. "Jag undrar", skrifver hon, "om alla abonnenter på Jus Suffragii längta lika mycket där efter och läsa den med lika mycket intresse som vi göra här i Förenta Staterna. Den bringar oss alla de underättelser vi ha om rösträttsrörelsen i Europa, utom från England, som vi få direkt af de engelska rösträttsstidningarna, och den kommer oss att känna oss i innerlig förning med de kära kvinnor rundt omkring i världen, som arbeta för samma stora mål. Då jag i majnumret läste om gåfvan af klubban till vår kära vice-ordförande Annie Furuhjelm, tyckte jag mig nästan vara hos henne i Helsingfors, då hon för ett par år sedan gjorde mitt besök så angenämt genom sin vidsträckt bekantskapskrets och framstående sociala ställning. Och berättelsen om mötet i Stockholm den 2 april upplifvade minnet af mitt besök där 1908 och älskvärdheten hos Anna Whitlock, Gertrud Adelborg, Signe Bergman, den begåfvade dr Sandelin, som nu är borta, och många andra. Så komma hvarje månad breven från Danmark, Nederländerna och andra länder med namnen på de delegerade vid kongresserna och förnya kära hägkomster och göra vår internationella tidning af oberäkneligt värde.

Vi äro djupt intresserade af de polska kvinnornas utställning i Prag och önska att det led mot nästa års sommar istället för mot denna, ty vi tala redan om vårt besök i Budapest. Och de af oss, som ha goda minnen af Frau Marie Stritt som ordförande för den tyska afdelningen vid Kvinnornas Internationella Råds kongress i Berlin 1904, glädja oss åt att hon nu ägnar sin tid och sina krafter åt K. P. R., och vi lyckönska de ungerska kvinnorna till att ha henne med sig."

Vidare talar Mrs Harper om det stundande presidentvalet och omtalar, att af de trenne republikanska kandidaterna är guvernör *La Follette* den ende som bestämdt uttalat sig för K. P. R., men att han dess värre ingen utsikt har att bli nominerad som presidentkandidat vid det republikanska konventet, som sammanträdde i Chicago den 18 juni (när detta offentliggöres i Dagny, är resultatet redan känt). Det demokratiska konventet sammanträdde i Baltimore den 25 juni med fyra personer som

täfla om att bli nominerade till presidentkandidater. Af dem har ingen uttalat sig för K. P. R., och Mr *Woodrow Wilson*, som nu är guvernör i New Jersey, har bestämdt förklarat sig *däremot*. Socialdemokraterna ha redan afhållit sitt konvent och nominerat *Eugen V. Debbs*, som hela sitt lif hållit på K. P. R., men hans parti är ej starkt nog att vinna majoritet i någon enda af de 48 staterna.

Kvinnorna vilja göra allt för att förmå såväl det republikanska som det demokratiska konventet att upptaga frågan om K. P. R. på deras program, ehuru det är tvifvelaktigt om något af de dominerande partierna påverkas häraf. Man inser, att äfven om kvinnor kunna hjälpa eller skada i *sex* stater, äro de dock maktlösa i fyrtyotvå, och rättar sig därefter.

En händelse belyser dock den oerhörda förändring, som skett inom de politiska organisationerna, menar Mrs Harper och berättar: "De demokratiska klubbarnas förning i staten New York, hvars medlemmar utgöras af tusentals framstående män, har sändt ett officiellt brev till ordföranden i Förenta Staternas L. K. P. R. Anna Shaw för att inbjuda de suffragister från New York, som ämna sig till det demokratiska konventet i Baltimore, att begagna sig af konventets hufvudbyrå och erbjuder dem alla de förmåner som åtfölja tillträdet härtill. Miss Shaw hade gifvetvis blott ett att göra, och det var att genom L. K. P. R:s generalsekreterare, Mrs *Dennet*, skicka ett tacksägelsebrev, däri hon uttalade sin stora erkänsla för tillmötesgåendet, men sade att suffragisterna voro nödsakade att hålla sig fria från politiskt medarbetarskap (affiliation)."

Ett kortare, men så gladt och entusiastiskt meddelande från Böhmen förtjänar också att ordagrant återges.

"Vid fyllnadsvalet till Landtdagen i konungariket Böhmen för städerna Mladá Boleslav (Jung Bunzlau) och Nymburk erhöll den kvinnliga kandidaten för de förenade nationalisternas parti författarinnan fru Bozena Khová-Kuneticka 850 röster, och socialdemokraternas kvinnliga kandidat fröken Karia Máchová, redaktör för Kvinnornas tidning, 415 röster, hvaremot kandidaten för Mladá Boleslav's stadsfullmäktige, stadens borgmästare, blott erhöll 764 röster. Det radikala partiet röstade äfven för kvinnorna men gaf åt sina medlemmar frihet att själfva välja hvilkendera.

Om en vecka blir förnyadt val, emedan ingen af kandidaterna erhöll erforderlig majoritet af alla afgifna röster. Vid detta val ämna socialdemokraterna rösta på de Förenade nationalisternas kvinnliga kandidat.

De båda kvinnliga kandidaternas valmöten voro särdeles intressanta och lifliga och besökta af ett stort antal såväl män som kvinnor. Borgmästaren i Mladá Boleslav höll intet valmöte i sin egen stad och talade endast i Nymburk till 122 inbjudna väljare, hvaraf 120 voro män och endast 2 kvinnor. L. K. P. R. i Prag skickade sina bästa talarinnor till denna valkampanj, och de kvinnliga agitatorernas entusiasm var stor.

Prag 4 juni 1912.

F. Plaminkova
M. Tumova."

Ellen Wester.

Ständiga kunder.

Hvar och en, som försökt Salubrin och enligt bruksanvisningen använt det till **häfvande af värk, svullnad och blodstockningar** i följd af yttre skador, är en kund, som icke vill vara i saknad däraf och i sin ordning rekommenderar det för sina vänner

Östgötaslöjd på Nordiska Muséet.

Med verklig tillfredsställelse erfor man på vårvintern att utom den planerade hemslöjdsmarknaden på Skansen en mera omfattande utställning under Olympiska spelen skulle anordnas på Nordiska Muséet af Östergötlands läns hemslöjdsförening. — Utställningen är nu en verklighet och har redan väckt berättigad uppmärksamhet. Den är också ägnad att särskildt för utlänningarna gifva ett helhetsintryck från en af våra äldsta kulturbygder af såväl enkel husbehofsslöjd som konstnärlig hemslöjd och verklig konstslöjd. — Hvad de gamla Vadstenaspetsarna beträffar, så äro de väl representerade. Spetskonsten har som bekant gamla anor i dessa bygder, och särskildt voro klostren i Vadstena och Skeninge samt trakten däromkring de ursprungliga stamhemmen för denna textilkonst, som under århundraden blomstrade och utvecklade sig. Under smakens osh konstens allmänna förfall hade dock äfven denna slöjdart gått tillbaka och till stor del fallit i glömska. Under senare tider ha emellertid framsynta och konstförfarna kvinnor åter framdragit i ljuset dessa textilskatter.

Bland utställare, som mera verksamt arbetat för återupplifvande af olika textilkonst från dessa bygder, må nämnas fröken Selma Giöbel och fru Maja Alvin, hvilka bland annat utställa de vackra filetpetsarna, de s. k. klosterspetsarna. Fruarna Charlotte Randels och Mathilda Sjöstrands samt fröken Hanna Larssons energiska arbete för spetskonstens återupptagande visar sig ock ha burit rika frukter. — Fröken Giöbels "Vättervägor" tilldrager sig bland många andra konstnärliga väfnadsalster berättigad uppmärksamhet. — Hvad hemslöjdsföreningens egna alster beträffar, så visa de stor ortstrohet såväl i mönster som färgsättning. Man träffar bland dem de redan af Östgötaskildraren Brockman omtalade ylledrällarna i varma och och lifliga färgsättningar samt östgötakvinnornas berömda halmmattor, som skimra i vax och guld. Det handspunna linet finna vi använt från enklaste husbehofsalster, s. k. skäktfallsväf, till finaste spetsar.

Det har legat ledarinnan, fröken Gerda Björk, om hjärtat att väcka ortsbefolkningens intresse för bygdetrogna mönster. Hennes stora kunskaper och rika erfarenhet på textilslöjdens område samt hennes varma intesse för saken komma förvisso att blifva den unga, kraftigt framåtsträfvande föreningen till stort framtida gagn.

S. R.

Litteratur.

Femmes écrivains d'aujourd'hui. I. Suède. Af Louise Cruppi. Arthème Fayard, Paris.

En fransk bok om svenska författarinnor! Det är M:me Louise Cruppi, bekant för många bland oss från Int. kvinnoförbundets möte i Stockholm sistlidne september, som börjar en serie om nutida kvinnliga författare med våra svenska — därvid tagande tidsbestämningen så vidt, att Fredrika Bremer, friherrinnan Knorring, Emilie Flygare-Carlén, såväl som Anne-Charlotte Leffler och Ernst Ahlgren, fått plats bland de nu levande.

Det torde väl för en utomstående i de flesta fall vara fullt af vanskligheter att göra sig till tolk af företeelser i en främmande nations intellektuella och kulturella lif. Så mycket mera så, då rasskillnad gör främlingsskapet ännu större och då felande kunskap i det andra folkets språk kommer den enda verkligt betydelsefulla förbindelseleden att saknas. Det är också detta som gör att M:me Cruppi, med all den smidiga intelligens hon besitter, inte lyckats undgå felaktigheter och missuppfattningar. Inte ens verkligt djupgående studier hade ju helt kunnat förebygga det. Att boken på en fransk läsekrets kan verka såsom själfständigt, vederhäftigt arbete uteslutes icke af föregående omdöme, elegant skriven som den är och innehållande en hel del väl hopsamlade fakta. Så få vi äfven räkna med att — quand même — denna bok bringar våra författarinnors namn till franska läsare och kanske gör att "la Suède" för dem icke längre blir det oändligt aflägsna, hyperboreiska land, om hvilket man föreställer sig att folk där gå klädda i djurhudar och att björnarna spatsera på gatorna.

Själf har M:me Cruppi såsom redan nämnts gästat vårt land, under en eller annan månad om jag ej minner mig, och att hennes personliga intryck af det samma är af sympatisk art läser man fram ur hennes bok, äfven om parisiskan och katoliken i naivt oförstående och något grotesk missuppfattning understundom talar en smula kyligt om sina svenska systrar såsom "ces austères luthériennes". Öfver hufvud taget skattar hon lutherdomens makt öfver sinnena här i landet allt för högt, liksom hon missuppfattar dess innebörd: näppeligen torde man väl kunna skylla Luther för att ha varit bärare af asketidealet.

Innan M:me Cruppi öfvergår till de svenska författarinnor, som hon behandlar i sin bok, gör hon i en inledning en hastig öfversikt af den svenska kvinnan och hennes sociala ställning samt kvinnorörelsens utveckling i vårt land. Det är icke utan att man därvid mötes af öfverraskningar. Oss har det nämligen totalt undgått, att Voltaire gästade det svenska hovet (var det manne samtidigt med hans vistelse i Sans Souci?) och att hans besök förorsakat så godt som en hel revolution i den svenska kvinnans förhållanden. Men nu få vi veta, att de på sina landegendomar förut residerande, själfständiga och mycket myndiga svenska kvinnorna — "Major-

Annonsera i DAGNY!

Allm. Pensionsförsäkringsbolaget, Stockholm,

meddelar till särdeles billiga premier:
Lif-, Blandade Lif- & Kapital- samt Barnförsäkringar
Liberala invaliditetsbestämmelser.

Bolaget ansvarade den 31 dec. 1911 för en lifförsäkringssumma af
39,650,951 kronor.

Sprid DAGNY!

skorna", som M:me Cruppi gärna nämner dem med tanken fäst på Majorskan på Ekeby, hvilken hon anser typisk för en äldre tids kvinnor — efter Voltaires besök förlorade smaken för landtlifvet, att de myllrade in till städerna, klädde sig "en marquises" och föredrogo solfjädern framför sländan. Och att de därmed förlorade sin själfständiga ställning — "les pauvres Valkyries", som förf. äfven kallar dem. Och så passade männen på och började tyrannisera dem, med en brutalitet naturlig för ett land, "där galanteriet är föga känt". Dock är hon rättvis nog att litet längre fram fritaga Voltaire från hela skulden af kvinnornas förändrade villkor. Den växande industrialismens inverkan på förut rådande patriarkaliska förhållanden vidröres samt huru detta verkat på kvinnornas ekonomiska och sociala ställning. Emellertid beredes oss en ytterligare öfverraskning, när vi få veta huru oändligt lätt och fort det på senare tider gått för oss i våra kvinnosträfvanden. Visserligen lär riksdagen 1906, med endast 4 rösters majoritet, afslagit begäran om politisk rösträtt för kvinnor, (något som dock nu med det allra första kommer att beviljas oss!), men i öfrigt har det i inget land i världen gått så hastigt och lätt för kvinnorna att vinna likställighet med männen; i själfva verket var det ju blott en återgång till deras tidigare, själfständiga ställning!

I stort taget kan man anse att M:me Cruppi lyckas bättre, när hon håller sig till det direkta omnämmandet af hvad vår litteratur har att framvisa af kvinnliga författare, än när hon försöker sig på folkpsykologi och att återgifva dragen af den svenska kvinnans historia. Dock är det påtagligt, att de litterära källor förf. begagnat sig af flödat ganska ojämnt, däraf det icke alltid väl afvägda i behandlingen af mer och mindre betydande litterär produktion. Att t. ex. Fredrika Bremer och Anne-Charlotte Leffler tilldelats ungefär samma sidantal, och den senare med så mycket större sympati och intresse behandlats, kan troligen förklaras af att hertiginnan di Cajanello fick hemortsrätt och blifvit känd i ett land, hvars språk M:me Cruppi säkerligen förstår. Och man vågar väl tro, att om hon känt mera till Fredrika Bremers skriftställarskap — delvis borde hon ju genom de franska öfversättningarna kunnat komma därtill — hon ej hade afgifvit ett så kategoriskt underkännande omdöme om henne som författarinna, ej heller gjort sig skyldig till direkta faktiska misstag. Hvar finns väl denna rad af förfärliga fäder, som skulle gå igen i alla Fredrika Bremers böcker, dessa "tyrans sans pitié", "bourreaux de leur famille"! Man torde väl få leta efter sådana idealfäder som hon skildrar i exempelvis "Hemmet" och "Familjen H". Icke ens Herthas far passar in under benämningarna. För öfrigt är man litet ledsen för M:me Cruppi egen skull, att hon på sin höjd finner tvåhundra sidor i "Grannarna" läsbara och vidare endast särtager "Hertha" ur det annars onjutbara och långtråkiga, som Fredrika Bremer skrifvit. För att kunna fälla ett sådant omdöme förstår man att hon inte känner mycket till Fredrika Bremer. "Hemmen i den nya världen", "Lifvet i gamla världen", Fredrika Bremers förtjusande bref om

inte annat skulle väl ha kommit henne att yttra sig i en helt annan riktning.

För öfrigt hade friherrinnan Adlersparres och Sigrid Leijonhufvuds biografi öfver Fredrika Bremer kunnat ge M:me Cruppi exakta uppgifter — eller skall man tillvita dessa två Fredrika-Bremerkännare att ha blame-rat sig genom att undanhålla allmänheten vetskap om Fredrika Bremers andra Amerikaresa!

Efter en i hufvudsak god framställning af Ernst Ahlgren och hennes författarskap lämnar M:me Cruppi en längre essay öfver Ellen Key, ur hvilken man framläser förf:s personliga beundran och vänskap för föremålet. Åtskilligt skulle kunna sägas om den résumé, som här göres af den strid som stått om Ellen Key och hennes författarskap, såväl som angående förf:s uppgifter om Ellen Key och "feministerna", den mystiska "l'Armée du salut féminin", som enligt M:me Cruppi drifvit sina läror rent i det absurda. Men detta skulle fresta för långt på Dagnys utrymme. Jag vill inskränka mig till att nämna, att M:me Cruppi genom sitt totalomdöme om Ellen Key gifvit bevis på — hvad vi för öfrigt visste förut — att Ellen Key är läst och högt uppskattad utom vårt lands gränser och att hon därute ännu har sin tid.

Af dem, som fått ett kapitel för sig, finna vi vidare med full rätt Hilma Angered Strandberg. Under rubriken "Écrivains de gauche" ha vidare sammanförts Alfhild Agrell, Harold Gote, Anna Branting och Marika Stjernstedt samt under "Écrivains de droite" och "Écrivains sans parti" Mathilda Roos, Annie Åkerhielm, Anna-Maria Roos, Anna Wahlenberg och Jane Gernandt-Claine. Honni soit qui mal y pense! Som de två yngsta, "les deux Benjamins", presenteras Elin Wägner och Anna Lenah Elgström. Och så kommer Selma Lagerlöf som den stora sluteffekten.

I ett bihang meddelas ett mera omfattande register öfver svenska författarinnor. Det kunde varit fullständigare såväl hvad personalförteckningen som uppgiften på arbeten angår. Hvad det senare beträffar är det dock delvis fullgodt.

Det man afgjort icke förstår är hvarför våra med memoarlitteratur och historieforskning sysslade författarinnor hvarken på det ena eller andra sättet medtagits. Man saknar namnen Lotten Dahlgren, Sigrid Leijonhufvud, Lydia Wahlström.

Det intresse boken visar för vårt land och kvinnosaken är för oss dess stora förtjänst. Den flytande stilen och eleganta formen skänker den ett behag, som troligen tryggar dess succès i hemlandet.

E. K—n.

**GYNNA DAGNYS
ANNONSÖRER!**

Från George Eliots lefnadsväg.

För Dagny af Sigrid Platen.

Namnet George Eliot, hvilket numera återfinnes på hvarje lista öfver kända engelska "men of letters", förbryllade länge världen innan dess inkognito blef röjdt. Alldeles samma var förhållandet med det ett par tiotal år tidigare uppdykande märket George Sand. Kritiken bedömde och lofprisade båda dessa halft närlydande pseudonymers alster såsom manliga, hvilket ur manlig synpunkt måste anses som det högsta beröm. Som exponerter för hvad eminent kvinnlig begåfning i förening med äktkvinnlig känsla förmår stå dessa båda berömda märken sida vid sida i världslitteraturens historia. Bådas litterära kvarlåtenskap är såväl till kvantitet som kvalitet ovanligt betydlig och har, trots tidsafståndet, delvis icke förlorat sin förmåga att fångsla en modern läsare. Ehuru dessa båda författarinnors diktning icke kan sägas vara besläktad ha de det gemensamt, att de icke blott inom sitt hemland utan för alla tider ha lyft det kvinnliga författareskapet från en nätt och jämt tolererad ställning med dess blotta succès d'estime till en dessförinnan oanad höjd.

Icke utan beröringspunkter, voro emellertid begge dessa rikt utrustade personligheter hvar för sig högst egenartade. Om George Eliot ägde den anglosachsiska rasens spekulativa läggning, större grundlighet och lärdom, så hade George Sand i gengäld den galliskas större rörlighet och flödande esprit. Hennes geni var ett lyckans skötebarn, som producerade med en rentaf häpnadsväckande lätthet. George Eliots snille åter var för henne det anförtrodda pundet, som tyngde oftare än det lyfte och som gjorde författandet för henne till en lika ångestfull procedur som det för George Sand var en den lyckliga ingifvelsens fest.

Att George Eliot, den yngre af dem, trots dessa olikheter känt sig stå i djup inre kontakt med George Sand lysar fram ur ett sådant yttrande om henne som detta: "Redan det är ett tillräckligt skäl för mig att i evig tacksamhet böja mig inför 'that great power of God manifested in her', att jag icke kan läsa sex sidor hos henne utan att känna att åt henne är gifvet att skildra mänsklig lidelse och dess följder jämte några af de moraliska instinkterna och deras utveckling med sådan sanning, så skarp karaktäristik, så tragisk styrka och på samma gång med så kärleksfull, mild humor att man, öfverlämnad åt sin egen tröga uppfattning, kunde lefva ett helt århundrade utan aft veta så mycket som dessa sex sidor förmå bibringa en."

Hon, som här så generöst prisar en annan och därvid, sin vana trogen, ställer sig själf i skuggan, skulle likväl en dag få ord om sig att stå främst af sin tids författarinnor i sitt hemland. Hon skulle en gång nämnas — en modern kvinnlig Shakespeare. Och dock har med all säkerhet ingen af nutidens dussinskribenter gripit pennan med större brist på själföförtroende än George Eliot.

Vid ett tillfälle uppmanad att skriva en självbiografi, svarade hon: — "det enda jag i så fall skulle bry mig

om att dröja vid (i afseende på hennes genombrottstid) vore den absoluta misstro jag då hyste att någonsin bli i stånd att åstadkomma något. Ingen kan någonsin ha känt en djupare förtviflan, och vetskapen härom kunde ju tjäna till hjälp för någon annan kämpande själ. Men", slöt hon leende, — "å andra sidan kunde det äfven leda till en ökning af den dåliga litteraturen!"

Främmande ljuder väl namnet George Eliot numera för den yngre generationen, men äfven för de äldre, som i sin ungdom gjorde hennes bekantskap i hennes romaner, kan det kanske vara af intresse att höra litet om den alldagliga väg hon hade att vandra innan hon nådde fram till mästareskapet.

*

Född i faderns andra äktenskap år 1819 på Arbury Farm i Warwickshire, växte den lilla *Marian Evans* upp i en ganska enformig landlig omgivning under yster lek med en tre år äldre broder. Hennes kärlek till naturen och hennes vakna blick för den kuperade slättbygdens stora linjer, skuggor och dagrar datera sig från dessa barndomsår, då hon, faderns favorit, räknade det som sitt största nöje att få åka ut med honom. Denna hade liksom hennes farfar börjat sin bana som byggnadssnickare. Nu var han en själfbildad småbrukare, hvilken på grund af sina insikter och sin uppskattade erfarenhet för hela grannskapet tycks ha spelat samma roll som en nutida jordbrukskonsulent. Redan vid fem års ålder skickades den lilla flickan med sin äldre syster till den närbelägna skolan. Vid denna tid beskrifves hon som "ett allvarligt, brådmoget barn med något kantiga rörelser, mycket begifven på att sitta tyst i ett hörn och ge akt på de äldre." I hennes skolarbete röjdes till en början inga glänsande framsteg, men redan vid nio års ålder gjorde sig hennes lefvande läslust och ovanliga begåfning märkbar. Vid tretton år förflyttades hon till en pension i grannskapet, hvarest hon erhöll en förträfflig undervisning, särskildt i språk och musik. När Marian redan efter tre år lämnade denna skola, var det för att med systemens hjälp vårda den sedan flera år sjukliga modern i hennes sista sjukdom. Efter dennas död och systemens påföljande år inträffade giftermål, föll det nu på den sjuttonårigas lott att ensam sköta det stora landthushållet för fadern. Och hon gjorde det på ett mönstergillt sätt.

Men medan hon med egna händer kärnade smör, beredde ost eller kokade marmelad och dagligen lyssnade till de hederliga böndernas föga uppflyftande samtal med hennes far om hästar, ungnöt och svin, försummade hon icke sin själfuppföstran. I grannstaden tog hon lektioner i franska, tyska och italienska, ortens kyrkoherde bibragte henne kunskaper i latin och grekiska, och på egen hand förvärfvade hon sig någon insikt i hebräiska. Samtidigt fann hon tid till läsning af allehanda slag.

Shakespeare, Milton, Cowper, Wordsworth, Bacon voro alla hennes vänner. Walter Scotts arbeten läste hon med

förtjusning högt för fadern på sitt kända, beundransvärda sätt. Rousseau gjorde ett icke mindre djupt intryck på henne än George Sand, hvilken senare stjärna just nu var i uppgående. Vidare fortsatte hon på egen hand sina studier i metafysik, entomologi, geometri och kemi utan att försumma att följa med dagshändelserna. Hon hade ett utomordentligt godt minne och med all denna lärdom och denna rikedom af idéer i hufvudet, väl inblandade och kryddade med hushållets tusen små förtretligheter och bekymmer, klagar hon, förklarligt nog, öfver att i sitt inre känna sig alldeles "kaotisk".

Vid denna tid hade Marian och hennes far flyttat från hemmet på landet till en mindre fabriksstad. I den nya omgifningen stiftade hon nya bekantskaper och vann i makarna Bray vänner för lifvet. Kort förut hade den tju-goettåriga unga flickan fördjupat sig i en del nyutkonna filosofiska arbeten, hvilka hon fick tillfälle att diskutera med dessa af samma ämnen intresserade vänner. Umgänget med den som fritänkare och skriftställare kände Bray samt dennes sväger Hennel, äfven han filosofisk författare, satte djupa spår i Marian Evans utveckling. I det Bray'ska hemmet kom hon äfven i beröring med ett flertal litterära personer, sådana som Froude, Trollope, Mackay, den berömde Emerson m. fl. I de djupsinniga samtalen mellan dessa män deltog hon lifligt, icke blott som åhörarinna, och ett vittne från denna tid berättar, att ett samtal med Miss Evans var så rikt och gifvande att hvarje annat föreföll platt och intetsägande bredvid hennes.

Nu följde en svår tid för den unga flickan, då hon, gripen af religiösa tvifvel och spörsmål, råkade i schism med fadern, efter att ha vägrat att längre gå i kyrkan. Hon lämnade honom då för att som gäst bo i det gamla hemmet på landet, hvilket öfvertagits af hennes gifte broder. Men länge stod hon ej ut utan eget hem och — framför allt utan den älskade fadern. Hon, som något senare förklarade att "lifvets största läxa är tolerans", återvände snart nog hem, böjde sig för sin fars önskan och besökte åter kyrkan, ehuru hon hvarken nu eller framdeles kunde helt omfatta de häfdvunna dogmerna. Denna utan tvifvel svåra själföfvervinnelse var det offer hon bragte på den dotterliga kärlekens altare.

Mr. Cross, hennes man i andra giftet, berättar om henne, att det alltifrån barndomen mest betecknande draget hos henne var "hennes absoluta behof af någon enda, som kunde gå helt upp i henne och för hvilken hon fick vara allt i alla". Ännu under sju år ägde hon i fadern denne "ende", och då han afled, efter att på det ömmaste ha vårdats af dottern, utbrast hon förtviflad: "hur skall jag kunna lefva utan min far, med honom är hälften af mitt jag borta!"

Två af dessa sju år hade hon ägnat åt öfversättningen af Strauss' just utkomna "Leben Jesu". Hon utförde detta uppdrag med stigande motvilja men med en grundlighet och klarhet, som förskaffade hennes öfversättning det högsta beröm. Detta var hennes första större litterära arbete, och hon förklarade själf, att det var af största betydelse för formandet af hennes stil. Ännu vid faderns sjukläger sysslade hon, för att förströ sina sorgsna tankar,

med en annan öfversättning, denna gången af Spinozas Etik.

Det var sannolikt den sörjande dotterns räddning, att hon strax efter faderns död på uppmaning af och i sällskap med vännerna Bray fick tillfälle att företaga sin första utländska resa. Färden gick till Rivieran, norra Italien och Genève. Här skildes hon från sitt resällskap och stannade ensam kvar i åtta månaders länge efterlängtadt lugn, lika välbehöfligt för hennes hälsa som för hennes inre samling. I den främmande omgifningen på utländsk botten hade hon känt sig så fullkomligt lycklig, att det icke var med de gladaste känslor hon, nu trettiårig, återvände till England, utan eget hem och utan positivt mål för sitt lif. Under det kringflackande lif hon till en början förde som gäst än hos brodern, än hos Brays, har hon väl mången gång själf erfarit hvad hon långt senare gaf uttryck åt genom en af sina romanfigurers mun: "Om ni försöker aldrig så mycket, skall ni likväl icke tillnärmelsevis kunna ana hvad det vill säga att inom sig känna en mans begåfning och på samma gång lida slafveriet att vara en kvinna (suffer the slavery of being a woman)".

När hennes förtviflan under denna "most dismal period" af hennes lif stod på sin höjdpunkt, nalkades emellertid hjälpen i form af Mr. Chapman, ägaren af Westminster Review. Denne, som kände till hennes Strauss-öfversättning och äfven hade läst smärre artiklar af henne, erbjöd henne att bli medredaktör i hans tidskrift. Allting var just nu för henne bättre än overksamhet, och mer än gärna flyttade hon till London, där hon slog sig ned i Chapmans hem under några års tråget, nästan uppslitande journalistarbete.

Det var i detta hem hon sammanträffade med Fredrika Bremer, "the great little authoress", som omsider vann henne efter att i början ha synts henne osympatisk. Här kom hon också i beröring med några af dagens mest bemärkta tänkare och skriftställare, bland hvilka Herbert Spencer tidigt vann och till det sista bibehöll hennes vänskap.

Men den som — i början mot hennes vilja — skulle komma att göra djupast intryck på henne var den intelligente författaren George Henry Lewes. Denne kom nästan dagligen till hennes arbetsrum och, trots hopade göromål, kunde hon icke tröttna på att lyssna till hans själfulla samtal. Under det enformiga, ofta för själ och hjärta torra arbetet i den mörka londonska tidningslokalen blefvo dessa besök för henne, som var van vid ett rörligt, fritt och omväxlande lif på landet, verkliga ljusglimtar i tillvaron. Hon började med att vänta honom och slutade med att längta efter hans steg. Då hon upptäckte att han lefde skild från sin hustru, som var honom otrogen, att han kort sagdt var olycklig och behöfde henne, förstär man att Marian Evans utan tvekan ägnade honom all den innestängda, sedan länge obrukade ömhet och moderlighet, hvaraf hon var mäktig. Och när han häftigt insjuknade, var hennes plats som sjuksköterska vid hans sida gifven. Förhållandet hade utvecklats därhän, att de efter två års bekantskap icke längre kunde undvara hvarandra. Och ehuru Lewes' första äktenskap enligt då gällande lag icke

kunde upplösas, beslöto de, trotsande alla onda tungor, att framgent tillhöra hvarandra. Denna förening, som för Mrs Lewes — som hon kort därpå började kalla sig — var "det allvarligaste i lifvet", skänkte dem båda en lycka, som med åren mer och mer fördjupades, en lycka som i själfva verket icke skulle upphöra förrän vid Lewes' död.

Dessa två voro skapade för hvarandra. Med den verkliga lärdom Mrs Lewes ägde kunde hon med ett intresse och en sympati som ingen annan följa sin mans vetenskapliga arbeten. Å andra sidan hade hon med all sin begåfning aldrig blifvit den hon blef utan Lewes' stöd och dagliga uppmuntran. Ty aldrig har någon så djupt dignat under författarskapets allvar eller, som hon uttryckte sig, varit så hårdt ansatt af "Jätten Förtviflan", hvarje gång hon satte pennan till papperet för att begynna ett nytt verk. Och det kan tryggt sägas, att utan Lewes hade hennes länge närda "obestämda dröm att någon gång skriva en novell" — aldrig blifvit en verklighet.

Själ kände hon detta så lifligt, att hon i det följande aldrig underlät att med några djupt kärleksfulla ord tillägna honom hvarje nytt fullbordadt arbete. På manuskriptet till hennes berömda roman *Adam Bede* lyder denna tilläggnan så: Åt min älskade make, George Henry Lewes, ägnar jag manuskriptet till denna bok, som aldrig hade blifvit skriven, om jag icke ägt den lycka, som hans kärlek har spridd öfver mitt lif.

Som en invigning af sitt samlif företogo de en resa till kontinenten. Detta blef först och sist en studieresa. Till en början vistades de i Weimar, där Lewes gjorde förarbeten till sin kända Goethebiografi, och därifrån styrdes kosan till Berlin, hvarest man sammanträffade med flera af Tysklands betydande litterära personligheter. Men vid hemkomsten gällde det för dem båda att förtjäna sitt uppehälle med pennan, så mycket mer som Lewes hade barn i sitt första gifte att sörja för. Mrs Lewes fortsatte nu sitt översättningsarbete och skref åtskilliga bemärkta litteraturgranskningar i olika tidskrifter.

Hon var redan trettiosex år, när hon på Lewes' lifliga inrådan begynte sin första novellsamling "Scenes from clerical life". Detta debutarbete skulle röna en framgång sådan som den anonyme författaren aldrig drömt om. Till sitt *nom de plume* hade hon lånat sin mans förnamn hvartill hon af en slump fogat namnet Eliot, därför att — "det var ett godt, lätt uttaladt, 'mouthfilling' namn", Och världen lät sig länge duperas af denna manliga signatur. Mrs Carlyle var bland dem som i högsta tonart prisade den okände författarens förtjänster, och Dickens sade sig aldrig ha läst något så förträffligt. Han var för öfrigt den ende, som gissade att författaren var en kvinna, under det de flesta liksom Mrs Carlyle trodde honom vara en ung präst.

Ryktet utpekade emellertid en viss afsigkommen skribent, hvilken icke endast lät sig all hyllning väl smaka, utan äfven var oförsynt nog att taga namnet George Eliot. Men när man efter *Adam Bedes* utgifvande gjorde anstalter om en insamling åt den förträfflige författaren, ansågo såväl den verkliga George Eliot som hennes förläggare att det gick för vidt.

Först nu gaf hon sig tillkänna för vännerna Bray, hvilka oakadt sin mångåriga intima bekantskap med henne aldrig drömt om att hon kunde dölja sig bakom den mångbeprisade pseudonymen.

Med denna sin första omfattande roman steg George Eliot med ens upp i jämbredd med så farliga samtida medtäflare som Bulwer, Dickens, Charles Kingsley m. fl. "Skall jag någonsin mera skriva en så sann bok som *Adam Bede*", frågade hon sig själf. Svaret gaf hon med den följd af romaner, som nu med korta mellanrum utkommo: *Silas Marner*, *Middlemarch*, *Romola*, *Daniel Deronda* — för att blott nämna några af de mest kända. Det har varit omtvistadt hvilken af dessa, som skall anses såsom hennes mästerverk. Ett är visst, att med *Adam Bede* nådde hon mästerskapet, och vore denna bok hennes enda skapelse, skulle likväl hennes rykte därmed vara betryggadt för all framtid.

Det skulle leda alltför långt att här närmare analysera hennes diktnings tendenser och förtjänster. Dock skulle väl den tanke, som föresväfvade henne under allt hennes arbete, kunna kristalliseras ut i detta hennes utrop: "O, att kunna något litet bidra till denna betungade, suckande skapelses pånyttfödelse!"

Själ har hon en gång klart formulerat sitt mål i dessa ord: "Om konsten icke förmår vidga människans känslövärld (sympathies), är den moraliskt ingenting värd — — — Den enda verkan jag innerligt längtar att frambringa med mina böcker är, att de som läsa dem måtte bli bättre i stånd att sätta sig in i och sympatisera med deras sorg och glädje, som äro dem olika i allting utom det enda, att de äro kämpande, felande mänskliga varelser som de."

George Eliots bref, utgifna efter hennes död af Mr Cross, föra läsaren i beröring med en på samma gång stark och djup, men äfven ända till vekhet öm natur. De mest djupsinniga tankar ligga där förvarade i en konstlös, i hast nedkastad, alltid frisk och åskådlig form. Vid sidan af målande ögonblicksbilder ur hennes hvardagslif glänsa de fram likt rikt facetterade ädelstenar. Men hvad som i dessa bref mest frapperar är det ofta återkommande temat om hennes misströstan att förmå tala till världen genom sin diktning eller att öfver hufvud ha rätt att göra det.

Detta upprepar sig så ofta hon planerar ett nytt större arbete. Hon brukar då gå tillbaka i sina dagböcker för att hämta tröst af att se hur hon för hvarje gång haft alldeles samma känsla af att "ro emot strömmen", samma "olidliga tryck af misstro till egen förmåga". Egentligen är det ingenting annat som hjälper henne öfver detta än att — "Lewes säger att planen är god" — "Lewes tycker obetingadt att jag skall fortsätta" o. s. v. Man känner sig till sist formligen plågsamt berörd af att ett så erkänt snille skall pina sig på detta sätt, och man beklagar att hon endast undantagsvis fick erfara den inspirationens rena glädje, som är de storas privilegium. Mycket lär af få utan tvivel skrivas på hennes kroppsliga ohälsa. I sitt hemland, hvars klimat hon icke tålde, var hon

egentligen aldrig riktigt frisk. Under de icke så få utländska resor hon efter hand företog, njöt hon däremot alltid af en förvånande såväl kroppslig som andlig spänstighet. Och många af hennes mest inspirerade sidor ha sett dagen i någon tillfällig bostad på kontinenten.

För att i det egna hemmet uppnå den ostördhet, som är ett så oundgängligt villkor för allt produktivt arbete, hade makarna Lewes begränsat sin mottagning till hvarje söndagsafton. Dessa aftnar, med åren alltmer besökta, blefvo för George Eliots vänner och beundrare verkliga högtidsstunder. Alltid hann hon ge enhvar icke blott ett flyktigt ord utan sitt lefvande intresse för det som för ögonblicket sysselsatte hennes interlokutör. Om sig själf och sitt skriftställerier talade hon sällan och ogärna med andra än sina intimaste vänner. Hon var i så måtto ingen bländande sällskapsmänniska som hon, alltid allvarsam och värdig, tycktes väga sina ord på guldvåg, lika lifligt medveten om det talande som om det skrifna ordets ansvar.

Det var ett hårdt slag för henne, då Lewes efter tjugufem års trofast samlif afled. En längre tid var hon så djupt förkrossad, att det väckte såväl uppseende som klander, när hon icke fullt två år därefter ingick äktenskap med Mr Cross. Denne hennes hängifne beundrare var så afsevärdt yngre än hon, att han mer än väl kunnat vara hennes son. Han och hans familj hade i elfva år såsom närmaste grannar hört till hennes intimaste umgänge. Ömsesidiga, nästan samtida familjesorger hade år från år närmat dem till hvarandra, och efter Lewes' död hade Cross varit hennes stöd och outtröttliga rådgifvare i affärsangelägenheter. Han försökte därunder förströ hennes sorgsna tankar, och när han å sin sida förlorade en älskad moder, blef det hennes tur att trösta. På tal om sitt giftermål med Cross dröjer hon själf ett par gånger vid det förhållandet, att hon efter Lewes' död känt sig som i en öken, att hon varit på väg att andligen förfrysa och bli en själfvisk varelse samt att sympati blifvit henne ett verkligt lifsbehof. Cross har som vi redan sett gifvit alldeles samma nyckel till detta gåtfulla äktenskap vid sextioett års ålder.

Under de korta månader hon fick njuta af den sympati hon i sin öfvergifvenhet längtat efter lefde hon ögonskenligen upp igen. Men då makarna Cross på hösten återvände till England efter sin bröllopsresa i södern, försvagades George Eliots hälsa nästan omedelbart, och den 22 december 1880 slocknade hennes lif stilla och omärkligt, till hennes närmastes bestörtning.

”Lifvet är omätligt stort! Ingen under om det för oss alla kommer en tid, då vi upphöra att ha det enda ögonmärket: hur skall jag roa mig?, för att i stället — som befunne vi oss i ett af svärd, hunger och pest hemsökt land — endast tänka: hur skall jag hjälpa de sårade, finna utsäde till nästa skörd, huru plöja jorden och bereda en kort glädjetid åt dem som födas utan egen förskyllan?”

Sådan var grundtonen i George Eliots lif, och detta belyses ytterligare af detta eftermäle af Mr Cross: —

”Hon fann tröst i hoppet och vissheten om en massans gradvisa höjande, ty enligt hennes tanke måste hvarje individ finna sin högsta lycka i att hjälpa andra. Hon ansåg det ofta klokast att icke ställa upp alltför ärelystna ideal för de unga. Man borde i stället lägga de medelmåttigt begåfvade på hjärtat de ofantliga möjligheter de äga att göra en mindre familjekrets bättre och ljusare. Få äro kallade att göra det stora arbetet i världen, men alla äro födda att göra detta. Och för de begåfvade naturer, som förmå mera, skall det stora arbetsfältet oafbrutet växa.”

George Eliot såg på detta sätt sin väg vidgas från de mindre till de större uppgifterna utan att hon någonsin tänkte högt om sig själf. Men världen har tänkt högt om henne, emedan den har förstätt att hon var en af de få utkorade.

Insänd litteratur.

Arthème Fayard, Paris: *Femmes écrivains d'aujourd'hui*. I. Suède. Af *Louise Cruppi*.

Bernard Grasset, Paris: *Saimi Tervola*. Roman. Af *Hilma Pykkänen*.

Herrborum. Af *Louise Stenbock* f. Mörner.

Åhlén och Åkerlunds förlag, Göteborg: *Fattigfolk*. Af *Anna Lenah Elgström*.

P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm: *Jean Jacques Rousseau*. Af *Jules Lemaitre*. Öfvers. från franskan af *Axel Bergström*.

Till Dagnys prenumeranter.

I likhet med föregående år har Dagnys styrelse för att underlätta ordnandet af semesterförhållandena på redaktionen beslutit att under juli månad utgifva tvenne 16-sidiga dubbelnummer med respektive 14 dagars uppehåll efter hvarje. Veckans nummer är det första af dessa, det nästa utkommer den 18 dennes. Från och med den 1 augusti kommer tidningen åter ut hvarje vecka med vanligt antal sidor.

Redaktionen.

Ett försök.

T rött, håglöst och mekaniskt gjorde hon sig fin i sitt inackorderingsrum, Karin Asp. Och när hon äntligen var fix och färdig, var den bild som mötte henne i spegeln så litet upplifvande, att om hon haft energi nog så skulle hon ha gjort en grimas åt sig själf. Men det gitte hon inte nu. Hvad skulle det tjäna till, allting var ju så tråkigt, hvarför i all världen skulle då hon vara roligare? Det var ju alldeles naturligt att ett blekt ansikte och matta ögon skulle synas som hufvudsak öfver den vackra, moderna klänningen och den för öfrigt från frisyren till de små högklackade ängsligt omsorgsfulla toaletten. Faktum var, att nu skulle fröken Asp ut igen till dessa evigt jämnstrukna sysselsättningar och tidsfördrif, som hon var skyldig sig själf att följa med på — antingen det var teatrar, föreläsningar eller som nu s. k. kamratmöte saken gällde. Allt var lika ledsamt, och just som fröken Asp lämnade sitt rum såg hon sig tillbaka och sade halfhögt: "kaos för husjungfrun att rota i", smällde igen dörren och var med sitt uttråkade jag snart framme i ett annat inackorderingsrum, där förut fyra unga damer voro församlade. Dessa utgjorde "klicken" i den stora hopen af arbetskamrater inom kontoret, dessa trodde sig hafva intressen och sympati för hvarandras intressen, och se, därför träffades de tämligen regelbundet för att diskutera lifvets ledsamma sidor, alltets litenhet och, sig själf ovetande, sin egen oförnöjsamma syn på tingen.

När Karin Asp inträdde och gaf sin trötta hälsning till fördelning åt de innevarande, läste de just ur Anna Hamilton Geetes bok: "I solnedgången". — — — "Den mänskliga utvecklingen utgör en följd af skenbart godtyckliga men säkert af ovanskliga lagar bestämda kurvor, ett ständigt stigande och fallande vågsvall. Hafvet, det eviga, är alltid detsamma — men ebb och flod växla, och hvem kan undra om man med mera glädje lyssnar till vågornas brus vid högvatten än ser ut öfver den skenbart nakna och liflösa sandyta, från hvilken de för en tid dragit sig tillbaka?" — — —

"Nej, snälla ni", afbröt fröken Asp, "förskona oss från högstämda tankar. Vi gå ju så tydligt i lifvets ebb och tidens vågsvall, men det vågsvallet sköljer minsann inte bort allt tråkigt, grått och ledsamt, som jämt hänger efter en."

"Som man hänger efter, menar du väl", inföll en pigg röst, som tillhörde Viva Frisk, enda oppositionsledamoten i denna ledsamhetskommitté.

"Asch, bråka inte nu, Viva", bad fröken Asp, "ty bråkar du, så önskar jag hellre att jag vore — på landet."

Samtliga brusto i skratt öfver en så barock önskan, men Viva Frisk sade: "Bråka vill jag inte precis, men inte vill du höra 'högstämda tankar', de högstämda tankarna få försvara sig själva, och inte vill du vara på landet, och talar gör du om landet i en ton, så att man kan bli sjuk af att bara höra på. Akta dig, Karin, för lyckans galoscher, tänk om de skulle förflytta dig till

landet ett, tu, tre! (Stackars landet!) Så här skulle du förstås känna det då: då lokomotivet kilade iväg med dig, skulle du tycka lika illa om det, som du tycker bra om Stockholm. Det är som om du rådde om hela sta'n med all sin tråkighet, och alla stockholmare blefvo i afskedets stund dina käraste vänner. Konungahus och vanliga dödliga, chaufförer och fotgängare inberäknade. Dina tårar skulle rinna stridare än Norrström, och ditt sinne skulle vara svart som den svartaste tunnel. Men så'nt gör intet behagligt intryck på medpassagerarna, du har en hänsynsfull natur, så du torkar dina tårar och ser dig omkring utom och inom kupén. Och kanske du kunde berätta något underbart om Södertäljeringlans makt att vara det: 'Sesam öppna dig!' som ger dig nyckeln till dina medresandes olika öden. Jag säger bara: pröfve hvar sig själf innan hon sticker handen i en framräckt kringelpåse! I alla fall så med våra snabba kommunikationer kommer du fram, litet för tidigt, när du heter Karin Asp och reser från Stockholm till landet. Du begriper inte ett dugg hur härligt det är att få åka på riktiga landet och att få komma fram till ett varmt upplyst, med lampor, ser du, upplyst hem. Och se'n att få sofva i ett rum, där allt är så tyst att det hörs. Du somnar där som en gris och vaknar förvånansvärdt uthvilad och den där sorgsna vemodsstämningen efter Stockholm är som bortblåst. Tänk om du ingen karaktär har!! Jo då, det har du visst, ty du kan inte begripa hvad man skall se, när man skall se sig omkring på landet. Hvad skall man se här, och så kastar du en hjälplös blick öfver park, trädgård och hönshus. Sicken en företeelse en liten stockholmsgås är bland landtliga höns! Ömsesidig presentation, ömsesidig förvåning, ömsesidigt helt om marsch efter några fraser om 'de söta små djuren'. De söta små djuren å sin sida, det kan jag försäkra dig, fann bekantskapen humoristisk, ty de ha lärt sig humor af sin matmor. Du har ingen humor du, stackars liten, du tycker att allt är så tröstlöst tråkigt. Du kan naturligtvis inte komma dig före att arbeta i trädgården framför dig. Du rynkar naturligtvis på din lilla näsa åt en sådan tanke, och så samlar du ihop dina fina kjölar och traskar varsamt in i förmaket och läser en roman — opponera dig inte, Karin, du varder förlåten, ty du begriper inte bättre. Inte kan du veta hur härligt, härligt det är att kratta och skyfilla ogräs i en trädgård, inte kan du ana hvilken sjungande fröjd det ligger i att balansera i väg med en skottkärra! Jag vill inte tala om en skottkärra en gång, ty talar jag om den, vaknar hela min längtan till landet. Du klagar öfver att det inte finns människor på landet, ty inte kan det falla dig in att de gamle bylten, som bor i stugorna omkring dig och som du kanske möter på vägarna, kan vara människor, som det lönar sig att tala vid. Försök blott en gång att se in i deras ögon, så möter du en klokhet och en lifserfarenhet, inför hvilken du får slå ned din blick, försök att tala med dem, så finner du snart att de där gamla böjda arbetarna ha gjort en bra mycket större och tyngre lifsinnsats än den du eller jag kommer att göra. Lär dig

LIFRÄNTOR

fördelaktigast för damer hos

VICTORIA ZUBERLIN

Kontinentens största lifförsäkringsbolag.

Kontor: Regeringsgatan 61 - - - Stockholm.

Annonsera i Dagny!

begripa att en oreflektad filosof ofta är en god filosof. Och finns det verkligen inga andra människor på landet än du själf, så är det en nyttig sak att en gång, utan möjlighet att undfly det, ställas ansikte mot ansikte med sitt eget griniga jag. Kontrasten är för ryslig mellan frisk luft, fågelsång och solsken å den ena sidan och oss delvis bortskämda, åtminstone förvekligade själf-försörjande kvinnor å den andra. Men det var ju om dig, Karin, jag skulle tala. Om du kunde komma dig för att resolut packa ned dina fina kläder och stadsfasoner och ikläda dig något förståndigt och knalla dig ut i trädgården och lära dig skottkärrans magiska kraft att framtrolla godt humör och lefnadsmod, så skulle du, så skulle du minsann inte säga att jag bråkar, när jag tar min bästa vän i försvar, inte skulle du då säga, att du önskade att du vore på landet, i den ton du använde nyss. Och ni andra skulle minsann inte skratta åt Karins 'barocka önskan'. Ni vet inte, ni! — —"

"Men Viva, tycker du verkligen om landet?" frågades i korus.

"Nej, jag tycker inte om det, jag älskar det", svarade Viva, och hennes ögon strålade af lyckligt allvar.

"Men hvarför är du då i staden?"

"Genom omständigheternas makt, o, i flickor små!"

"Men du är ju glad och belåten fastän du är i staden."

"Ja, se ni, jag har gjort mig till god vän med omständigheterna."

Karin Asp glömde sin spleen och spärrade upp ögonen och frågade rent af intresserad: "Hvad menar du?"

"Jag menar oftast hvad jag säger, men nu i synnerhet menar jag, att jag tack vare er inrättat mig i staden också efter min egen smak.

"Tack vare oss?"

"Jo, ni tycker ju alla att ni har så tråkigt och att allt blir så dyrt för er och att ni aldrig får era pengar att räcka till. Till ungefär samma resultat kom jag, då jag var inackorderad, och det fastän jag bodde hos de snällaste människor i världen, som skämde bort mig efter bästa förmåga. Jag betalade 90 kr. i månaden och hade då mat, rum, städning — t. o. m. i byrå- och breffläda — af jungfrun; jag hade en viss moralisk skyldighet att vara sällskaplig då och då och dessutom en lång tvättnota, som en gång i månaden gjorde mig lite ledsen. Men jag vill inte vara ledsen eller tycka att lifvet är tråkigt — det är det inte. Man ska inte jämt hålla sig till 'det är' utan också ibland säga: 'jag är'. Man ska inte längta hvarken efter sol eller stjärnor, när man är i staden, utan man skall till sin egen fröjd göra det bästa af stunden."

"Men hur i all världen går det till?"

"För mig så här — om det roar er att höra. Jag fattade så småningom beslutet att bli själfständig, och när mina vänner fick höra det, så började deras medömkan att dugga lika tätt som deras på spe gifna men fasligt nyttiga små hushållssaker. Bl. a. slog sju stycken sig ihop om en plättpanna och tillägnade mig den med en vers för hvarje plätt, där de efter bästa förmåga

rimmade på fräsa och jäsa o. d. Och en kvickus gaf mig sex långa kvastar, en annan tolf viskor, en tredje en jättedammtrasa, och jag var glad och tog emot. Hyrde ett soligt rum fyra trappor upp i en enkel stadsdel (man kan nämligen bo äfven på andra håll än Östermalm). Så plockade jag reda på mina egna gamla möbler och arbetade som en hjälpgumma och hade väldigt roligt, så roligt att jag tänkte: 'detta skall hädanefter blifva min musik'. Snart blef rummet färdigt, skinande hvitt och blankt, och när jag första kvällen tog fram min fiol, så sjöng den som aldrig förr. Det gråa Stockholm försvann, jag såg en hög stjärnhimmel och ett perspektiv af trelliga dagar. Min vänskap med omständigheterna var sluten. Det var klart att jag inte ville tillåta någon främmande att städa mitt rum. Den nöten knäckte jag genom att stiga upp en half timme tidigare än vanligt. Jag hinner på den precis lagom att göra i ordning min enkla frukost också, och stolt som en kung smäller jag igen dörren om mitt fina rum och går till mitt arbete. En gång i veckan gör jag storstädning och stiger då upp en timme tidigare, och en gång i veckan tvättar jag — —"

"Tvättar du?"

"Ja, hvarför inte, det är inte ett dugg så svårt som man tror."

"Nej, vet du, aldrig har jag tänkt att man kunde tvätta kläder själf", sade fröken Asp och fick till svar: "Försök!" Tanken på ett sådant försök väckte kamraternas ohejdade munterhet, men de frågade Viva intresserad: "Hvad gör du mera?"

"Svimmar ni inte om jag talar om det?"

"Vi ska' verkligen stålsätta oss, det här är ju nästan som en saga, som du, beskedliga lilla unge från landet, berättar oss."

"Nåja — jag har rättighet till vattenledningen i köket, en half hylla i skafferiet och till automatgasen. Jag stryker naturligtvis min egen tvätt, jag (nu kommer väl det värsta) jag köper min egen grädde i min egen lilla emaljerade flaska och har att bära den bördan förbi tre hus och en och annan bekant, men jag försäkrar er, att flaskan är lika lätt för mig, som en konfektpåse för er. Jag lagar mina trasiga kläder själf och besvärar sömmerskan så litet som möjligt, genom att vara rädd om det jag har. Jag köper aldrig något skräp, hur vacker yta det än har, men min fiol, som är så snäll emot mig, måste ibland få nya noter och min bokhylla har jag sådan aktning för, att endast ett väl valdt sällskap får mötas där. Det sällskapet, sammansatt af många gamla vackra namn, vet hur jag beundrar det och roar mig därför med sina kvickaste infall och finaste tankar, när jag annars hade att kallprata efter inackorderingsmiddagen."

"Men hvar äter du middag nu?"

"Ibland på hushållsskolor, ibland på automater, men oftast hemma hos mig."

"Men kan du laga mat då?"

"Frågaren inbjudes till eget pröfvande. Och ser ni, flickor, ni kan ej tro så billigt allt blir. Hyra och hus-

håll — jag tror inte att jag talar om det, men jag har råd att ha trefligt för bra mycket, som går till er inackordering, tvätt och drickspengar. Det är så förtjusande att ingen främmande städerska ha, ingen som förstör ens kläder, vansköter ens lampa — ja, ni vet ju utmärkt väl hvad som är otrefligt. Arbeta får man, det är klart, men arbetet är mångsidigt och gymnastiken får jag gratis, och flickor små — tråkigt — det har jag aldrig.”

”Har du aldrig tråkigt?”

”Nej, ty då ni ha tråkigt, är jag så trött att jag njuter af hvi'an i mitt eget tysta, rara lilla rum, som mina vänner kalla oasen. Och bra ofta gör de mig den glädjen att hvila ut hos mig, 'som har det så skönt', och då, kära Karin, leka vi lifvet på landet och sitta ibland framför brasan, äter plättar till kvällen och läser högt eller spelar fiol eller drager en handklaverstrall allt efter stämningen.”

Hvarför har du inte talat om det här förr för oss?”

”Jag ville först pröva mig själf, försöket och er också. Jag ville se om ni hade det bättre och hur långt i utvecklingen alla era intressen skulle föra er. Du, Karin, är ju med på allt. Teatrar, konserter, föreläsningar — och du är så trött, att du ej orkar med dig själf, och därför har du tråkigt. Förlåt en oskuld från landet som frågar: hvad lär du dig?”

”Att gäspa . . .”

”Det får man väl ändå kalla mycket väsen för ingenting. Nej, Karin Asp, ruska upp dig, stryk ut från ditt lufs program att vara med om allt och intet, sköt om ditt rum och dig själf och gå långa promenader — den dagen du inte alls har sagt ordet 'tråkigt', skall du få följa med mig utåt landet. Och se'n skall du få följa med mig till mitt lilla hem och se på lägenheten, och se'n skall du begripa att det är 'tjufven så roligt å lefva ändå'.”

”Men Viva, tror du att det lönar sig att jag försöker?”

”Ja, Viva, hvad tror du om oss också, frågade de andra?”

”Jag tror nog, att om ni försöker att göra det trefligt för er, så kommer ni att stöta emot både de tidiga morgnarna, tvättbaljan, sopborsten, gräddflaskan och allt annat förresten. Se'n beror det ju på om stöten träffar er energi och bedöfvar den, då går intet. Men skulle stöten råka att knuffa till skalet, under hvilket er humor sitter, så att den kom fram, ja, då kan humor och energi ihop hjälpa er öfver och igenom både tvättbalja och gräddflaska och alla andra s. k. vedervärdigheter. Du, Karin, kan ju försöka att nypa i den där tillvaron med yttersta fingerspetsarna först och rynka på näsan och säga usch, så mycket som hälst, under tiden. Försök bara, ett, tu, tre tar du nog rediga tag och en vacker dag konstaterar du att 'det var inte så svårt som du trodde'. Dryga lärpengar får du betala, men se'n, när du kan konsten att lefva förståndigt och trefligt, då börjar du spara pengar. Och se'n på semestern reser du inte till något fånigt pensionat och hör på allas och

dina egna mag- och nervanalyser, utan du reser till riktiga landet, och har riktigt trefligt och blir riktigt frisk.”

”Menar du att jag skall rensa ogräs och skjuta skottkärria på min semester?”

”Jag menar egentligen att vi alla inom oss ha stora ogräsland, som vi behöfva rensa, och i våra hjärnor kunde det nog behöfva plöjas många nya djupa fåror, där något af alla de tusen nya intrycken kunde få slå rot och växa i lugn och ro — nej, god natt med er, till mina landtliga vanor hör att sofva godt från klockan 10 e. m.”

”Hvad drömmer du om?”, frågades åter i korus.

”Om lifsglädje”, svarade Viva med ett muntert leende och försvann.

”Tänk, om vi också kunde drömma, åtminstone drömma om lifsglädje”, sade de kvarvarande.

”Ja, vet ni — låt oss försöka —”, utropade fröken Asp med för henne ovanlig energi.

Viola Björk.

Till Dagnys läsekrets i landsorten.

Som Dagny önskar vara ett enande band mellan Sveriges kvinnor samt har till sitt mål att tillvarata alla intressen på skilda platser, få vi härmed uppmana våra läsarinor i landsorten att de för att underlätta denna vår uppgift, ville till tidningens redaktion insända sådana notiser, som utöfver lokalintresset innehålla saker af vikt för kvinnorörelsen i dess helhet.

Folkskolans Barntidning

utgifven och redigerad af STINA QUINT utkommer 1912 i sin tjugoförsta årgång.

Ett rikt illustrerad nummer hvarje vecka, 36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för helt år Kronor 1:65, halft år 90 öre.

Notiser.

Sjuksköterskornas arbetsförhållanden.

Med anledning af riksdagens skrivelse har K. M:t beslutit inom civildepartementet låta företaga en allsidig undersökning af sjuksköterskors, sjuksköterskelevers och sjuksköterskebiträdens vid allmänna sjukvårdsinrättningar och s. k. distriktssköterskors, ävensom vid privatvård anställd kvinnlig sjukvårdspersonals arbetsförhållanden, såsom deras anställning, arbetstid, aflöning, förmåner af semester, understöd vid sjukdoms- och olycksfall, pension m. m.

Till sakkunniga att verkställa denna undersökning ha utsett öfverläkaren vid provisoriska sjukhuset i Stockholm docenten I. Jundell, f. d. Rödakorssystem Charlotte Cederström, öfersköterskan Sophiasystem Emmy Lindhagen och ledamoten af riksdagens första kammare redaktör C. Ekman, Eskilstuna.

At öfverläkaren Jundell har uppdragits att leda de sakkunnigas förhandlingar, och till sekreterare har utsetts sjukhemsförestånderskan, Rödakorssystem Agda Meyersson.

De tre kvinnliga medlemmarna i kommittén skola alla i utlandet studera sjukhus- och sjuksköterskeförhållanden. Så har fröken Charlotte Cederström redan afrest till England, fröken Emmy Lindhagen har rest till Berlin m. fl. tyska orter, och fröken Agda Meyersson afreser inom kort till Danmark och Tyskland. Alla skola de bevista den stora internationella sjuksköterskekongressen i Köln i början af augusti. Dr Jundell befinner sig äfven i utlandet.

Kvinnorna och nattarbetslagen. Den af kommerskollegium verkställda undersökningen angående nattarbetslagens inverkan på arbeterskornas arbetsvillkor lär ha gifvit till resultat, att vid 74 fabriker lagen om förbud för kvinnors nattarbete vållat ändrade arbetsvillkor i ett eller annat afseende för 905 arbeterskor. 488 af de af undersökningen berörda kvinnorna hade före 1 nov. 1911 uppsagts eller frivilligt lämnat sin anställning. Endast för 26 arbeterskor medförde lagen den förändringen, att de öfverflyttades till annan yrkesspecialitet hos samma företag.

Någon bestämd tendens att icke vidare nyanställa kvinnliga läringar lär endast kunna spåras inom trämassfabriker.

Norges kvinnor och försvaret. Ett upprop, under-teckadt af ett par hundra norska kvinnor af alla politiska partier, har offentliggjorts, hvari landets kvinnor uppmanas att med penningbidrag förbättra landets försvar. Tills vidare sker insamlingen på listor och genom offentliga tillställningar. Sedermera är det meningen att arrangera en försvarsdag, under hvilken öfver hela landet skulle säljas en miniatyrfilagg i de norska färgerna.

Grand prix
på den inter-
nationella hygi-
eniska utställning-
en i Dresden 1911.

När lefnadsmodet sviker, försvinna energi och arbetskraft.

Hvarför vara mod-
lös, nervös, öfver-
ansträngd, sömnlös,
trött och slapp,
när det finns ett
kraftnäringsmedel som

Sanatogen,
hvilket rekommende-
ras af öfver 15,000
läkare.

Den berömda engelska författaren, sportsmannen och parlamentsledamoten Sir

Gilbert Parker, skriver efter användandet af Sanatogen:

„Jag har användt Sanatogen med utomordentligt godt resultat. Det är enligt min mening ett verkligt uppriskande medel, som gifver nerverna näring, ökar energien och gifver en öfveransträngd själ och en utarbetad kropp friska krafter.“

Sanatogen

ökar nervkraft och energi, framkallar
lifslust, lefnadsmod och en utpräglad
känsla af välbefinnande.

Man bör akta sig för billigare
efterapningar och surrogat, som
påstås hafva samma goda ver-
ningar som Sanatogen! Ingen
bör låta förleda sig af ett bil-
ligare pris, ty hälsan är för dyr-
bar för dylika experiment.

FÖRSÖK OCH DÖM SJÄLF!

SANATOGEN är till salu på
alla apotek och i drogaffärer i
originalpaket å 50, 100 och 250 gr.

Sanatogens Generalagentur,
Kungsgat. 59, Stockholm,
sänder på begäran broschyrer gratis o. franko.

Prenumeration å **DAGNY** sker såväl i
landsorten som i Stockholm å närmaste
postanstalt eller bokhandel.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4: 50 för $\frac{1}{4}$, 2: 50 för $\frac{1}{2}$, och 1: 25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst 5*) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfva priset eller 7½ öre pr mm.)

Sextonårig musikalsk, barnkär flicka

önskar under sommaren någon samsättning mot fritt vivre i vacker trakt på landet eller i skärgården ej långt från Stockholm. Svar till »L. L.», denna tidnings exp.

Ung flicka,

som i år med goda betyg genomgått 8-klassigt elementarläroverk och är kunnig i pianospelning, söker plats som guvernant e. d. under sommaren event. äfven nästa läsår. Svar till »G. 18 år», Sköfde p. r.

En 18 års flicka,

som i vår fått afgangsbetyg från ett åttaklassigt läroverk, önskar komma som sällskap och hjälp i en familj. Svar till »18 år», Karlskrona p. r.

Ung lärarinna

önskar under sommaren plats i familj för att hjälpa till med förekommande göremål. Är något kunnig i sömnad. Svar till »Sommarlof 1912», Strömsbro p. r.

Ung lärarinna

önskar under ferien (omkr. 2 mån.) plats i familj såsom sällskap och hjälp endast mot fritt vivre. Svar emotes tacksamt under sign. »H. E.», Hallstahammar p. r.

Plats såsom husföreståndarinna

eller såsom sällskap och hjälp önskas. Kunnig i allt som hör till ett hems skötande. Någon vana vid sjukvård. Svar till »Trefnad», Torskors p. r.

Skicklig musikleärarinna

önskar för sommarmånaderna plats i familj på landet. Äfven som sällskap och lektris. Utmärkta referenser. Svar till »S. S. V.», Allm. Tidningsk. Gust. Ad. torg.

UNG, frisk, glad, musik. bättre tös önskar plats som hjälp och sällskap i godt hem nu eller senare. Någon lön. Familjemedl. Ref.. foto. »Kats», Jönköping p. r.

Elementarbildad

19 års flicka, som genomgått hushållsskola, önskar plats i fin familj, gärna på landet där husmoder finns, att deltaga i hushållsgöromål. Tacksam för svar till Selma Tolléns Platsbyrå, Norrköping. Rikst. 231.

Fil. stud.

önskar guvernantplats under ferier. Svar till »Undervisningsvan», Söderköping, Poste restante.

Young English Lady

desires to speak English in good Swedish family "mot fritt vivre" in Stockholm or neighbourhood. Has recommendations.

Miss de Rusette, adr.: Löjtnant Ugglå, Finnbryggan, pr Vaxholmsbåt.

Ung lärarinna

önskar till hösten plats i familj eller skola (helst i Stockholms närhet) att undervisa i vanliga skolämnen och språk. Svar till »Irma», Ingarö, p. r.

Ung lärarinna,

undervisningsvan, med goda betyg från läroverk och småskoleläroverksseminarier samt från föregående platser, önskar plats till hösten i skola eller familj. Är äfven villig att deltaga i hushållet. Svar till »S. T.», p. r., Norrköping.

Ung bildad flicka,

som genomgått Fackskolans Husmoderskurs i Uppsala, önskar för vinnande af vidare praktik plats å herrgård eller bruksegendom som hjälp i hushållet. Någon lön önskvärd. Svar till »Ung flicka», Uppsala p. r.

Yngre bildad dam

önskar medfölja till badort eller på resa såsom sällskap och hjälp. Hushållskunnig o. representativ. Fin. ref. Svar till »Juli 1912», Svenska Dagbladets annonskont., Göteborg.

Värdinneplats

önskar medelålders dam som har mångårig vana att med ordning och sparsamhet förestå bättre hem. Svar märkt »Nu eller i höst», under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Tekniskt bildad

ung flicka, med godt afgangsbetyg från teknisk skola, önskar plats såsom riterska hos litograf eller på ritkontor. Svar i biljett märkt »Arbetsvillig», torde inlämnas till Sv. Telegrambyråns filial, Malmö.

Språkkunnig Lärarinna

vid komm. mellanskola önskar mot fritt vivre o. resor sommarplats. Något musik. Stud. utomlands. Svar till »X. Y. Z.», Hvetlanda.

Medelålders hushållerska

önskar plats, helst hos järnvägs- eller brukstjänsteman, att på egen hand sköta hushållet, eller ock på större landegendom. De finaste betyg om trogen och långvarig tjänst kunna företes. Svar till »A. B.», Wartyofta, poste restante.

Ung flicka,

kunnig i husliga göromål och sömnad, önskar komma i familj där duglig husmoder finnes, för att hjälpa till med allt i hemmet. Önskar anses som familjemedlem. Svar till »20 år», Bara.

Husföreståndarinna,

kunnig, pålitlig, sympatisk, önskar plats i hem där husmor saknas. Har mångårig erfarenhet i allt som tillhör ett större, bättre hems skötande. Fina ref. från 10-årig plats. Svar »Duglig Husmor 1912», Norrköping, p. r.

Ung flicka

af god familj, från landet, önskar plats att gå frun tillhanda i fin familj, gärna där barn finnas, i Stockholm eller dess närhet. Önskar anses som familjemedlem. Någon lön. Svar till T. Strandell, Hornsgatan 52, adr. Fru Söderlund, Stockholm.

Att sköta hushållet

hos ensam person önskar en därtill kompetent, ordningsvan och hurtig flicka plats nu genast helst i stad. Kan biträda med skrifgöromål.

Svar till »H. A.», Linköping, p. r.

Lärarinna,

utex. från 2-årigt sem. (1 komp.) med goda betyg och rek., och som undervisar dels i flick- dels i samskola önskar till hösten plats i skola eller familj. Svar till »A. E. O.», Gefle p. r.

Sprid DAGNY!

LEDIGA PLATSER.

Vid Statens förskola för blinda i Växiö är en

lärarinneplats

ledig att tillträdas den 1 nästkommande augusti. Ansökningshandlingar, inkl. läkarebetyg, ställda till styrelsen, insändas till skolans rektor inom en månad efter nedanstående dag.

Växiö den 5 juni 1912.

STYRELSEN.

Vid Osby Realskola

(Enskild mellanskola)

är från och med nästa läsår en ordinarie lärarinneplats ledig med undervisningsskyldighet i biologi (hufvudsakligen), kemi och geografi i skolans tre öfversta klasser. Skolan skall så småningom utvidgas till realgymnasium, h. t. 1912 göres början genom tilläggande af en andra ring. Tjänsteårsberäkning som vid statens läroverk. Lön: 1,400 och 1,500 kr. jämte fri bostad, beroende på kompetens. Fil. mag. eller Fil. kand. har företräde. Ansökningshandlingar ställas till styrelsen torde med det snaraste insändas till

Fil. o. Teol. kand.

L. O. Malmström.

Skolans föreståndare.

**Ordinarie
lärar-(inne)-tjänsten**

vid Bäckatorps fasta folkskola i LÄNNÄS är till ansökning ledig. Lön enligt lag. Gosslojd finnes för närvarande, arvode 125 kr. Bostad 3 stora rum och kök. Tillträde den 1 januari 1913, men sökanden förbinde sig att vikariera i år under höstterminen, som börjar den 15 september.

Ansökan före 1 augusti till

Skolrådets ordförande.

Adress LÄNNÄS.

Guvernant,

utmärkt skicklig, undervisningsvan och musikalisk önskas till hösten för två gossar i ålder 8 och 6 år. Uppgift om kompetens, löneanspråk jämte fotografi torde insändas till fru Lilly Gumælius, adr. Rämshyttan, (Dalarne).

**Ordinarie
lärarinnetjänsten**

vid fasta folkskolan i Kolaboda af Nysätra församling i Västerbottens län sökes hos skolrådet senast den 14 juli 1912. Den, som väljes, skall vara skyldig att efter pågående omorganisation eventuellt redan vid tillträdet öfvertaga annan folkskola inom distriktet.

Nysätra, aar. Anäset, den 8 maj 1912.

SKOLRÅDET.

Konfirmerad, proper

och ordentlig Flicka med folkskolebildning och hem i Stockholm, erhåller genast anställning som teknisk hjälprea på apotek i Stockholms närhet. Begynnelselönen 45 kr. i mån. jämte fria resor. Svar till »Erland», Sv. Telegrambyråns Annonssafdelning.

Lärarinneplatsen

vid Hufvudskärs mindre folkskola kungöres härmed ledig och sökes inom 60 dagar hos skolrådets ordförande, adr. Crnö. Grundlön 600 kronor.

Lärarinnetjänsten

vid Hedemora stads skolkök

sökes före den 10 nästinstundande juli hos Folkskolestyrelsen i Hedemora. Lönen utgår för närvarande med 720 kr. jämte fri kost från skolköket under pågående termin samt bostad å 1 rum och kök, lyse och ved. Platsen tillträdes den 1 oktober.

För

Sjuksköterska

med uppgift att jämte vården af fattiga sjuka med råd och hjälp finnes plats i Falun från den 1:a nästkommande juli. Lönevillkoren äro tills vidare 1,000 kr. pr år. Ansökningar ställas till Fattigvårdsstyrelsen i Falun och åtföljda af frejde- och åldersbetyg samt betyg från förut innehafda platser insändas till Fattigvårdssyssloman Lindgren.

Falun i maj 1912.

Fattigvårdsstyrelsen.**Vid Mjölby församlings
fasta skolkök**

inom Mjölby Municipalsamhälle finnes plats ledig att tillträda den 1 nästk. sept. för en lärarinna i huslig ekonomi. Årlig lön 600 kr. kontant, fri bostad och vedbrand jämte fri kost i skolköket under den tid af året kurserna pågå. Ansökan insändes till under-tecknad under adr. Mjölby före den 15 nästk. juli.

Mjölby den 14 juni 1912.

ADOLF JOHANSSON,
Skolrådets ordförande.**Föreståndarinnebefattningen**

vid »Carlskrona Mjölkdrops» kungöres härmed ledig att tillträdas den 1 september d. å.

Närmare meddelar Doktor C. Danelius, Carlskrona.

STYRELSEN.

**Vid kustsjukhuset
å Styrso.**

finnes plats som elev i juli. 3 månaders kurs. Pris 30 kr. per månad.

**Extra ordinarie lärarinne-
befattningen**

vid Kolsva bruks folkskola (litt. B) i Malma församling i Västmanl. län sökes hos skolrådet i Malma, adress Asby, före den 15 nästa juli. Platsen tillträdes den 26 nästa augusti och tillsättes för ett kalenderår i sänder — nu för återstående delen af detta år — och kommer, så vidt man nu kan se, att uppehållas på det sättet under de närmaste åren. Lön för läsår 1,000 kronor, 120 kronor i hyresersättning samt fritt 1 rum och vedbrand, 90 kronor för kvinnlig slöjd- undervisning samt reseersättning 50 kronor. 3 1/2 månader återstå af innevarande läsår för höstterminen. Malma den 3 juni 1912,

J. V. AHLGREN,
Skolrådets ordförande.**Ung dam,**

fullständig behärskande tyska, erhåller några timmars dagligt arbete å härvarande kontor. Svar till »Kontorsarbete» under adress S. Gumælii Annonssbyrå, Stockholm, f. v. b.

**Maskin-
skrifverska**

kunnig i Engelska, Tyska och Franska får anställning nu genast under tiden för Olympiska spelen. Personer som önska extra förtjänst under semestertiden kunna äfven anmäla sig.

AD. L. ZADIG.

Drottninggatan 47. Stockholm.

Kvinnlig kontorist.

En flicka med någon vana vid bokföring erhåller plats å landt-egendom där äfven tillfälle gifves deltaga i husgöromål. Svar med betyg, rek., foto samt lönepretentioner insändas märkt »Kvinnlig Kontorist» under adress S. Gumælii Annonssbyrå, Stockholm, f. v. b.

Sjukvård.

Som vårdarinna för äldre sjukdam erhåller för sjukvård intresserad van person plats i stad i närheten af Sthlm. Svar till »Pålitlig 1 juli», under adress S. Gumælii Annonssbyrå, Stockholm, f. v. b.

Anspråkslös,

undervisningsvan, musikalisk, frisk och glad lärarinna önskas att undervisa 1 eller möjligen 2 flickor i 4:de klass elementarkurs samt musik. Någon hjälp i hemmet önskvärd. Betyg, ref., foto., samt uppgift om löneanspråk sändas till komm. Nylander, Ösmo, Riks. Sorunda 12.

Som Husmoders

hjälp i större familj i Göteborg sökes en kristligt sinnad, bildad, medelålders dam, frisk och glad, fullt kunnig i alla inom ett hus förekommande. De bästa rek. erfordras. Lön 30 kr. pr månad. Platsen att tillträda genast eller längre fram. Svar under adress »Aktadt hem», Nordiska Annonssbyrån, Göteborg.

**Sjuksköterskebe-
fattningen**

vid Epidemisjukhuset i Torshälla är att tillträda den 1 nästa juli. Löneförmåner: 450 kr. pr år, fri bostad, vedbrand och lyse äfven som särskild ersättning enligt taxa, då sjukhuset är belagdt. Ansökningar insändas till Epidemisjukhusstyrelsen i Torshälla, som äfven lämnar närmare upplysningar.

Torshälla i maj 1912.

För Epidemisjukhusstyrelsen:
ALBIN EDSBERG.**Till ansökan ledig**

för tillträde den 1 september 1912 kungöres härmed tjänsten som föreståndarinna för skyddshemmet *Malmö stads skyddshem för flickor* beläget vid Skärälid i Riseberga socken i Kristianstads län. Sökande bör hafva aflagt folkskollärarexamen. Löneförmånerna äro: möblerad bostad med lyse och värme, kost, tvätt och läkarevård samt kontant lön af 1,200.— kr. för år. Tjänsten äger delaktighet i folkskollärarnas pensionsinrättning och tillsättes med fyra månaders ömse-sidigt förbehållen uppsägelse rätt. Ansökningar, åtföljda af präst- och läkarebetyg samt handlingar, som styrka kompetensen, böra före den 1 augusti 1912 hafva inkommit till Malmö stads skyddshemsstyrelse, adress Malmö.

Malmö den 17 juni 1912.

Malmö stads skyddshemsstyrelse.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition
Kapitalräkning } 4½ %

Sparkasse-
räkning 4 %

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
Sturegatan 32,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Åberopa alltid
annonserna i
DAGNY!

Wiréns öfverfeta **LANOLINTVÅL** fina världens favorittvål!

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från

A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.
21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala.

Lärrinnekurs i matlagning och handarbete. (2½ år) börjar 2 Sept. Anmälan före 1 Juli.

Lärrinnekurs i matlagning och landthushåll, med 2 term. i Fackskolan och 1 år å Brogård, börjar 2 Sept. Anmälan före 1 Juli.

Anmälan till den *Lärrinnekurs* (endast för skolkök), som börjar i Jan. 1913 insändes före 1 Nov.

Husmoderskurs med undervisning i matlagning, sömnad, hälso-lära och barnavård, närmast afsedd för flickor med högre skolbildning, börjar den 2 Sept. Anmälan göres helst före 1 Aug.

Specialkurs (högre husmoderskurs) i finare matlagning, klädsömnad och barnavård börjar den 20 Aug. Anmälan helst före 1 Aug.

Praktisk Yrkeskurs för utbildning af kokerskor och hushållerskor börjar 20 Aug. Anmälan helst före 1 Aug.

Landthushållsskola å Kumlan, kurser på 4 mån. och 8 mån.; börjar 15 Aug.

Ansökan före 1 Juli.

Barnavård teoretiskt-praktiskt i Fackskolans barnhem 1—3 mån. Tryckt program på begäran gratis och franko.

Program 19 och 20 gälla.

Inspektor: Professor **O. Hammarsten.**

Föreståndarinna: Fröken **Ida Norrby.**

E. o. Adjunkt

manlig eller kvinnlig sökes för Kalmar folkskoleseminarium för läsåret 1912—1913. Undervisningskyldighet: pedagogik och metodik (företrädesvis), svenska språket samt något litet historia och geografi.

Ansökningshandl. sändas *snarast* och senast den 10 Juli till *Rektors-ämbetet* vid semieariat.

Kalmar folkskoleseminarium den 25 Juni 1912. **Rektor.**

Lärrinna

kompetent att undervisa i vanliga skolämnen, tyska, engelska och franska, jämte pianospelning, önskas till hösten för 2 flickor i 4:e och 1:a klass. Uppgift om kompetens, löneanspråk jämte fotografi torde sändas till Doktorinnan Swensson, Öfver-Kalix.

I godt hem,

omedelbar närhet af Sthlm, får duglig, musikalisk, *språkkunnig lärrinna* förmånlig plats för läsåret. Höga lönevillkor. Vidare snarast Nya Inack-Byrån, Jakobsbergsg. 34, 1 tr. ö. g., Stockholm.

Gynna Dagnys
annonser!

Sju präktiga äfventyrsböcker för barn och ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 352 sidor med 47 illustrationer af Karl Aspelin. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning af Hugo Gyllander. 259 sidor. Med 45 illustrationer af Ingeborg Uddén. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling sagor af Harald Östenson. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 312 sidor, 44 illustrationer af Brita Ellström. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar. skildrade för barn och ungdom af Marie-Louise Charles G. Gordons lif och stordåd, **ise Gagner**, 304 sidor, 33 illustrationer af Edv. Berggren. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Nybyggarna i Kanada. Berättelse för barn och ungdom. Bearbetning efter Kapten Marryat af Anna Gustafsson. 296 sidor. 39 illustr. af Nils Larsson. Kartonnerad. Pris 75 öre.

I Guldslottets Rosengårdar. Sagor och berättelser af Harald Östenson. 151 sid., 39 ill. Kartonnerad. Pris 75 öre. Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från

Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm. (Stina Quint.)

Rodenstamska Skolan i Hudiksvall,

upprättad 1897,

börjar såväl **Seminariekursen** för utbildande af lärarinnor i huslig ekonomi som **Slöjdlärrinne- och Husmoderskurs** den 20 augusti.

Prospekt på begäran.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Till Sigrid Leijonhufvuds femtioårsdag. Af *Lydia Wahlström.*

Från världens rösträttsfält. Af *Ellen Wester.*

Östgötaslöjd på Nordiska Muséet. Af *S. R.*

Louise Cruppi: Femmes écrivains d'aujourd'hui. I. Suède. Rec. af *Ellen Kleman.*

Från George Eliots lefnadsväg. Af *Sigrid Platen.*

Ett försök. Af *Viola Björck.*

Insänd litteratur.

Notiser.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt eller bokhandel.